

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอโพธารักษ์ จังหวัดหนองคาย ผู้วิจัยได้ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการจัดกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอโพธารักษ์ จังหวัดหนองคาย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

1.1 ด้านการจัดการเรียนรู้โดยการพบกลุ่ม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ใช้คำถามหรือกิจกรรมการสอนที่กระตุ้นให้นักศึกษาคิดวิเคราะห์หรือวิจารณ์ รองลงมาคือ ใช้เทคนิคต่างๆในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจง่ายขึ้นยกตัวอย่าง การใช้คำถาม การอภิปราย การนำเสนอ และนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้แต่ละหมวดวิชา

1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้โดยกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูมีวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจ รองลงมาคือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักศึกษาคิดอย่างมีเหตุผลพร้อมจัดกิจกรรมที่สอดแทรกคุณธรรม และจริยธรรมในแต่ละวิชา และครูแนะนำแหล่งการเรียนรู้ในแต่ละหมวดวิชา

1.3 ด้านการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการทำโครงการสามารถตอบสนองความสามารถ ความสนใจและความต้องการของนักศึกษา รองลงมาคือ ผู้เรียนใช้ทักษะการเรียนรู้ที่สูงขึ้น หลากหลาย และมีกรริเริ่มการวางแผน การทำงานอย่างเป็นระบบ และการทำโครงการสามารถใช้กระบวนการ คิด ทำ จำ แก้ปัญหา และพัฒนาและการทำโครงการทำให้เกิดการเรียนรู้ การกระตุ้นเสริมแรงให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่ม

1.4 ด้านการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนเสริม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษาได้รับความรู้ตามความเหมาะสมและความต้องการของผู้เรียน รองลงมาคือ การสอนเสริมทำให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหาที่มีความยากและซับซ้อนได้ดียิ่งขึ้นและนักศึกษาได้รับการสอนเสริมในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์และนักศึกษาได้รับความรู้จากวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถ

1.5 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูร่วมกับผู้เรียนจัดทำแผนการจัดการกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต รองลงมาคือ นักศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคมและสิ่งแวดล้อม และนักศึกษาได้รับการประเมินผลกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตทุกภาคเรียน นักศึกษามีการทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (ไม่น้อยกว่า100 ชั่วโมง) และนักศึกษาได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบและอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข

2. ผลการเปรียบเทียบ พบว่า เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนรายด้านพบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้โดยการทำให้โครงการและด้านการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนเสริม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนั้นไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะ และแนวทางในการพัฒนา พบว่า

3.1 ด้านการจัดการเรียนรู้โดยการพบกลุ่ม ข้อเสนอแนะ จัดตารางเรียนตามความต้องการของผู้เรียนและครูไปพบกลุ่มที่บ้าน แนวทางการพัฒนา ครู กศน. ออกพื้นที่พบผู้เรียน และจัดเวลาพบกลุ่มนอกเวลาราชการ

3.2 ด้านการจัดการเรียนรู้โดยกิจกรรมเรียนรู้ต่อเนื่อง ข้อเสนอแนะ จัดกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่น เหมาะสม จัดสื่ออุปกรณ์ให้ได้อย่างเต็มที่และมอบหมายให้ศึกษาจากสื่อ เทคโนโลยี แนวทางการพัฒนา เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับอาชีพของนักศึกษา ฝึกอบรมด้านคอมพิวเตอร์ และค้นคว้าทางแหล่งเรียนรู้

3.3 ด้านการจัดการเรียนรู้โดยการทำให้โครงการ ข้อเสนอแนะ ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกและสนใจโครงการและจัดกิจกรรมด้านโครงการอย่างสม่ำเสมอ แนวทางการพัฒนา พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะด้านการวิเคราะห์และจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

3.4 ด้านการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนเสริม ข้อเสนอแนะ จัดเวลาให้เหมาะสมในการมาเรียน จัดการเรียนการสอนเสริมที่ครบทุกรายวิชาและสรรหาบุคลากรที่มีความรู้โดยเฉพาะแนวทางการพัฒนา มีการประชาสัมพันธ์ก่อนการจัดกิจกรรมด้านการสอน จัดการสอนเสริมที่ครบทุกวิชาและต่อเนื่องและจัดการศึกษาดูงานเพื่อนำไปพัฒนา

3.5 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ข้อเสนอแนะ กระตุ้นให้นักศึกษาเข้าใจถึงความสำคัญของกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มากขึ้น กระตุ้นให้มีความกระตือรือร้นและดำเนินการตามขั้นตอนที่ชัดเจน แนวทางการพัฒนา นักศึกษาต้องเรียนรู้และศึกษาการทำกิจกรรมตามขั้นตอนและทำตามจำนวนชั่วโมงที่กำหนด พัฒนาให้สามารถนำไปใช้ได้จริงและมีการวางแผนในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย การศึกษาสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกกระบวน และการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ระดับการจัดกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย โดยรวม อยู่ในระดับมาก ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น การจัดการศึกษาแบบบูรณาการ และเน้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้นักศึกษามีทางเลือกได้ตามสนใจ ตามความถนัด มีประโยชน์ต่อนักศึกษา รวมถึงโอกาสวางแผนและกำกับดูแลการเรียนรู้มากขึ้น และผลที่ได้มีการใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ทางสังคม การเอาใจใส่ของครูที่มีต่อผู้เรียนนั้น ผู้เรียนมีความตั้งใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการจัดกระบวนการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมให้ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ นอกจากนี้ การวิจัยยังพบว่ารายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งจะอภิปรายรายด้านดังนี้

1.1 ด้านการจัดการเรียนรู้โดยการพบกลุ่ม อยู่ในระดับมาก ซึ่งที่ปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า เพื่อให้มีการถ่ายโอนแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ที่แต่ละคนมีอยู่หรือแสวงหามาได้ จึงกำหนดให้ต้องมีการพบกลุ่มเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยน ถ่ายโอนความรู้ซึ่งกันและกันในกลุ่มไว้ เพื่อให้การฝึกกระบวนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ “คิดเป็น” ให้ผู้เรียนฝึกคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพณัฐ แทนทอง (2548 : 92 - 103) ได้ศึกษาการจัดการกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของศูนย์การเรียนชุมชน สังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน เขตการศึกษา 6 พบว่า ปัญหาการจัดการกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูศูนย์การเรียนชุมชน สังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน เขตการศึกษา 6 ด้านการจัดการเรียนรู้โดยการพบกลุ่ม อยู่ในระบับน้อย นั้นหมายถึงมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งจากการวิจัยเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ใช้

คำถามหรือกิจกรรมการสอนที่กระตุ้นให้นักศึกษาคิดวิเคราะห์หรือวิจารณ์ ซึ่งเน้นกระบวนการควบคู่ไปกับผลงาน โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดผลงาน มิใช่มุ่งจะพิจารณาถึงผลงานแต่เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้เพราะประสิทธิภาพของผลงานขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของกระบวนการ รองลงมาคือ ใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจง่ายขึ้นยกตัวอย่าง การใช้คำถาม การอภิปราย การนำเสนอ และนักศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้แต่ละหมวดวิชา

1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้โดยกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามีการกำหนดให้ผู้เรียนต้องศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามความสนใจที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล และเพื่อให้มีการถ่ายโอนแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ที่แต่ละคนมีอยู่หรือแสวงหามาได้ ทั้งนี้กิจกรรมการเรียนรู้ในวิถีชีวิตประจำวันของบุคคล ซึ่งบุคคลสามารถเลือกที่จะเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตามความสนใจ ความต้องการ โอกาส ความพร้อม และศักยภาพในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพณัฐ แทนทอง (2548 : 92 - 103) ได้ศึกษาการจัดการกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน เขตการศึกษา 6 พบว่า ปัญหาการจัดการกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน เขตการศึกษา 6 ด้านการจัดการเรียนรู้โดยกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ พงศ์เพชร วงศ์น้ำคำ (2547 : 99 - 108) ได้ศึกษาการพัฒนาครูผู้สอนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการโรงเรียนบ้านโนนสันหนองแคสามัคคี อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การกำหนดเนื้อหาย่อย การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การปฏิบัติการนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการทุกขั้นตอนจนเกิดทักษะกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีความกล้าแสดงความคิดเห็น และมีความสุขกับการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูมีวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจ รองลงมาคือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักศึกษาคิดอย่างมีเหตุผลพร้อมจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับคุณธรรม และจริยธรรมในแต่ละวิชา และครูแนะนำแหล่งการเรียนรู้ในแต่ละหมวดวิชา

1.3 ด้านการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการ อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผลจากการทำโครงการซึ่งจะเป็นผลผลิตที่เป็นองค์ความรู้ตามหมวดวิชานั้น หรือผลงานที่เป็นประโยชน์โดยมีการบูรณาการสาระอื่น ๆ ที่จำเป็นและสอดคล้องกัน ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ให้การยอมรับผู้เรียนในลักษณะของผู้ที่มีวุฒิภาวะ มีความรับผิดชอบ โดยมีความเชื่อว่าผู้เรียนจะมีแรงจูงใจและเรียนได้ดีเมื่อได้เรียนใน

สิ่งที่ตนเองสนใจ ก่อให้เกิดประโยชน์และนำไปใช้ได้ทันที การเรียนรู้โดยการทำให้โครงการส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้ริเริ่ม กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้และทำในสิ่งที่สนใจเรียนจากการปฏิบัติจริง โดยสอดแทรกบูรณาการสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและศึกษาหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการทำโครงการใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ในกลุ่มเพื่อต่อยอดทางความคิด และนำไปสู่การปฏิบัติโครงการจนสิ้นภาคเรียน กระบวนการทำโครงการจึงเป็นลักษณะของการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการ “คิด ทำ จำ แก้ปัญหา และพัฒนา” สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพณัฐ แทนทอง (2548 : 92 - 103) ได้ศึกษาการจัดกระบวนการเรียนรู้การศึกษา นอกโรงเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สังกัดศูนย์ศึกษานอกโรงเรียน เขตการศึกษา 6 พบว่า ปัญหาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ การศึกษานอกโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สังกัดศูนย์ศึกษานอกโรงเรียน เขตการศึกษา 6 ด้านการจัดการเรียนรู้โดยการทำให้โครงการ อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังพบว่าเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การทำโครงการสามารถตอบสนองความสามารถ ความสนใจและความต้องการของนักศึกษา เป็น เพราะว่าการทำให้โครงการเป็นกระบวนการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติที่ผู้เรียนทำอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนจำเป็นต้องสรุปผลการทำให้โครงการอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นประโยชน์ในการพิจารณาผล การเรียนรู้ของตนเอง และอาจนำไปเผยแพร่ต่อไป รองลงมาคือ ผู้เรียนใช้ทักษะการเรียนรู้ที่สูงขึ้น หลากหลาย และมีการริเริ่มการวางแผน การทำงานอย่างเป็นระบบ และการทำให้โครงการสามารถใช้ กระบวนการ คิด ทำ จำ แก้ปัญหา และพัฒนาและการทำให้โครงการทำให้เกิดการเรียนรู้ การ กระตุ้นเสริมแรงให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่ม

1.4 ด้านการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนเสริม อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็น เพราะว่าการสอนเสริม มีความจำเป็นสำหรับการจัดการเรียนรู้ เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนมีความ เข้าใจเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้มากขึ้น เนื่องจากมีสาระการเรียนรู้ที่ยากและซับซ้อนและ ระยะเวลาเรียนที่ค่อนข้าง จำกัด ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเข้าใจได้ จึงมีความจำเป็นจะต้องสอน เสริมในบางหมวดวิชาและบางสาระการเรียนรู้ที่มีความ ยาก และซับซ้อน เป็นการสอนเสริม เป็น การรวมกลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาในสาระการเรียนรู้ที่ยากซับซ้อนในแต่ละหมวดวิชา โดยสามารถ เชิญวิทยากร สื่อวีดิทัศน์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ มาเติมเต็มความรู้ให้กับผู้เรียน ซึ่งสามารถทำได้ ในกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย ตามความเหมาะสมและความต้องการของผู้เรียน เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษาได้รับความรู้ตามความ เหมาะสมและความต้องการของผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พาริช (Parish. 1992 : 449 - A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับโปรแกรมและวิธีการดำเนินการของโรงเรียนรัฐบาลเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และนักเรียนกลุ่มเสี่ยงประสบความสำเร็จได้เสนอแนะว่า นักเรียนเริ่ม

รับรู้ชั้นเรียนว่าเป็นสถานที่ในความต้องการของตนเองที่ต้องการความรัก ความเป็นเจ้าของ อำนาจ ความสนุกสนาน และเสรีภาพ เมื่อชั้นเรียนเป็นที่รับรู้ไว้เป็นความต้องการที่จะทำให้สภาพแวดล้อมเกิดความพึงพอใจ และงานวิจัยของ พงศ์เพชร วงศ์น้ำคำ (2547 : 99 - 108) ได้ศึกษาการพัฒนาครูผู้สอนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านโนนสันหนองแควสามัคคี อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ก่อนการดำเนินการพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการ ครูผู้สอน เน้นการบรรยาย เพื่อบอกความรู้แก่ผู้เรียนเป็นหลักไม่ให้ออกาสผู้เรียนได้แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย แล้วนำมาสรุปเป็นองค์ความรู้ด้วยตนเอง จัดการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับ ความสนใจ ความต้องการ ความถนัด และความแตกต่างระหว่างบุคคล รองลงมาคือ การสอนเสริมทำให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหาที่มีความยากและซับซ้อนได้ดียิ่งขึ้นและนักศึกษาได้รับการสอนเสริมในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์และนักศึกษาได้รับความรู้จากวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถ

1.5 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเป็นกิจกรรมที่เป็นองค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งในโครงสร้างที่กำหนดไว้ในหลักเกณฑ์ และวิธีการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดสาระการเรียนรู้ เป็น 5 กลุ่มสาระ ได้แก่ สาระทักษะการเรียนรู้ สาระความรู้พื้นฐาน สาระการประกอบอาชีพ สาระทักษะการดำเนินชีวิต สาระการพัฒนาสังคม และกำหนดให้ผู้เรียนต้องทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพณัฐ แทนทอง (2548 : 92 - 103) ได้ศึกษาการจัดกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน เขตการศึกษา 6 พบว่า ปัญหาการจัดการกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน เขตการศึกษา 6 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต อยู่ในระดับมาก จะเห็นได้ว่ากิจกรรมที่จัดภายนอกสถานศึกษาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนโดยได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชน กิจกรรมที่จัดภายนอกสถานศึกษาสามารถดึงดูดความสนใจผู้เรียนให้มาเข้าเรียน ทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ สามารถสร้างรายได้ให้แก่ผู้เรียน เกิดทักษะการมีส่วนร่วมในสังคม เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูร่วมกับผู้เรียนจัดทำแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศ์เพชร วงศ์น้ำคำ (2547 : 99 - 108) ศึกษา การพัฒนาครูผู้สอนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านโนนสันหนองแควสามัคคี อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า ก่อนการดำเนินการพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการ ครูผู้สอนโรงเรียนบ้านโนนสันหนองแควสามัคคีส่วนใหญ่ยึดการสอนแบบเดิม คือ การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

รองลงมาคือ นักศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคมและสิ่งแวดล้อม และนักศึกษาได้รับการประเมินผลกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตทุกภาคเรียน นักศึกษามีการทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (ไม่น้อยกว่า100 ชั่วโมง) และนักศึกษาได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบและอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข

2. ผลการเปรียบเทียบ พบว่า เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในแต่ละระดับการศึกษามีการจัดรูปแบบที่คล้ายคลึงกันทำให้ไม่มีความแตกต่างกันโดยภาพรวม ส่วนรายด้านพบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้โดยการทำให้โครงการและด้านการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนเสริม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .0 นอกจากนี้ไม่แตกต่างกัน อาจเกิดจากในแต่ละระดับการศึกษามีโครงสร้างหลักสูตรเกี่ยวกับการจัดการกระบวนการเรียนการสอนด้านโครงการมีระดับความยากง่ายแตกต่างกันตามระดับของพัฒนาการ ทำให้ด้านการจัดการเรียนรู้โดยการทำให้โครงการมีความแตกต่างกัน และความสามารถและเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีไม่เท่ากันทำให้ด้านการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนเสริม มีความแตกต่างกันด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย สภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอพนมพิสัย จังหวัดหนองคาย พบยังมีบางกิจกรรมที่มีการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยน้อย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมกันพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังนี้

- 1.1 ด้านการจัดการเรียนรู้โดยการพบกลุ่ม ผู้บริหารและครูผู้สอนควรจัดสถานที่พบกลุ่มที่มีความสะดวก สะอาด บรรยากาศดีและปลอดภัยในการเดินทาง
- 1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้โดยกิจกรรมการเรียนรู้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ นักศึกษา ผู้บริหารและครูผู้สอนควรมีแนวทางในการทำงานและได้พัฒนาความรู้ในด้านวิชาการ
- 1.3 ด้านการจัดการเรียนรู้โดยการทำให้โครงการ ในการทำให้โครงการ ผู้บริหารและครูผู้สอนควรช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาค้นคว้าทดลองและปฏิบัติจริง
- 1.4 ด้านการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนเสริม ผู้บริหารและครูผู้สอนควรจัดให้นักศึกษาได้รับการสอนเสริมในหมวดวิชาภาษาอังกฤษ อย่างเต็มที่
- 1.5 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้บริหารและครูผู้สอนควรส่งเสริม นักศึกษามีโอกาสใช้กระบวนการกลุ่ม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์โดยฝึกทักษะความมีเหตุผล

การคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น และส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์
การประเมินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาสภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัย ในระดับอื่น ๆ เพื่อเป็นการเปรียบเทียบบริบทที่แตกต่างกัน

2.2 ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจจะมีผลกระทบต่อการพัฒนาและการบริหารศูนย์
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศที่กว้างมากขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY